

in de proloog van Chrétien gesproken wordt van „*li contes del Gréal — dont li Quens (Philippe d'Alsace) li balla le livre*” maar eenig berijmd of proza verhaal over den Graal vóór Chrétien is niet aan te wijzen.

Het woord Graal is Romaansch en in het Latijn, Fransch en Provençaalsch bekend (*Gradalis, Gradale, Gréal, Grazal*) maar het voorwerp, dat er mee werd aangewezen is van Kymrisch-Ierschen oorsprong. In oude Kymrische gedichten wordt melding gemaakt van een magisch voorwerp, dat het vermogen heeft geheele vergaderingen van ridders te spijzigen. Misschien is de eerste vermelding van dit betooverd voorwerp in het *Black Book of Carmarthen*, een Wallisch verzamel-schrift. Het is de bekende bard Taliessin, die verhaalt, hoe Arthur naar het hellekasteel afdaalt, en daaruit den tooverketel van den god der onderwereld Pwyll verovert. Deze tooverketel is in staat voortdurend spijs te verschaffen aan allen, die hongeren. In de Wallische en Iersche mythologie komen nog verschillende andere tooverketels voor — de ketel van Diurnach, een Ierschen god, de ketel van Gwydno, een Kymrischen god, en de ketel van Dagda, den hoofdgod der Ieren. Al deze ketels zijn magisch, en verschaffen spijs, brood en wijn.

Chrétien de Troyes is de eerste bekende dichter, die van den Graal spreekt, en van de wonderkracht door den Graal ten toon gespreid in het verschaffen van spijs. Maar van Christelijke mystiek is bij Chrétien geen sprake. Evenmin bij den beroemden Midden-Duitschen dichter Wolfram von Eschenbach, die den Graal wel voorstelt als het hoogst ideaal der ridderswereld, maar zonder eenig Christelijk element. De Noord-Fransche dichter Robert de Borron maakt van dezen Graal voor het eerst een Heiligen Graal, en verandert den schotel van Chrétien en Wolfram in een beker. Hij brengt Jozef

van Arimathea op den voorgrond, omdat hij de oude Britsche legende kent, volgens welke Jozef het Christendom en den Graal naar Engeland bracht.

Zoo werd de Graal-wereld hoe langer hoe mystieker. In de *Queste du Saint-Graal* wordt de orde der Ronde-Tafel-Ridders ontbonden, en komt het er alleen op aan den Graal te zoeken, die enkel door ridders, maagdelijk van ziel en lichaam, kan gevonden worden. Sir Thomas Malory heeft zich aan deze laatste voorstelling gehouden, en er veel toe bijgedragen de Christelijke Graal-mystiek tot volgende geslachten over te brengen. Tennyson gaat er geheel in op, en poogt naar zijne eigenaardige, elegante wijze de geheele Graal- en Arthur-wereld zoo verheven en ideaal mogelijk te maken. Maar dit alles staat op mijlen afstands van de oude Kymrische gedichten, van Chrétien de Troyes en Wolfram von Eschenbach. Tennyson munt uit door dichterlijke fantasie, maar verwijderd zich ten eenen male van den historischen en dichterlijken oorsprong van den Graal.

Het is niet te ontkennen, dat de algeheele kerstening van den Graal zeer veel heeft bijgedragen tot het algemeen bekend worden van Graal- en Arthur-gedichten. Maar het is niet minder waar, dat Chrétien de Troyes en Wolfram von Eschenbach eene echt dichterlijke voorstelling gaven van Percheval's zoeken naar den Graal, eene voorstelling, hoog uitmuntende boven de zonderlinge door-eenmenging van Evangelische en Kymrische elementen, als door Robert de Borron werd tot stand gebracht. Naar het voorbeeld van dezen werden later de *Queste* en *Le grand Saint-Graal* geschreven, die dapper door Sir Thomas Malory werden gevolgd, en later Tennyson bewogen tot een zoo overdreven Graal-mystiek, dat er van de oorspronkelijke Graal-sage geen woord meer overbleef.

T. B.